

Taxi
placit
No. 21

szekesztoseg
Khadohiva-
d: Cij-Ko-
szekesztoseg

Rámásetter Robert
Budapest
Disztér 2 11 e 8

ZSIDÓPOLITIKAINAPLAD

Bérmertelen leveleket nem fogadjunk el.
Kéziratok megőrzésére és visszatükrözésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31

Ára 5 lei

Kedd, 1931 dec. 29.

5892. EV. XIV. EVF.
TEBETH 19. 289. SZÁM

Egy letűnt legenda

Napihíreink között néhány soros tudósítás szerepel arról, hogy az utóbbi tíz nap alatt négyezer külföldi munkás hagyta el Franciaország területét, mert ottani egzisztenciájuknak véget vetett a Franciaországon is átviharzó gazdasági krízis.

Párizsból, az európai proletárok eldörögéséből tehát megindul a népvándorlás Európa államai felé, amelyek pedig amugysem tudják, hogy mit csináljanak az egyre szaporodó munkanélküliekkel.

Ha nem tévedünk, abból a négyezerből négy-ötzázat Romániába fognak visszavonulni, mint eleven dokumentumok Argetoianu bel- és pénzügyminiszter ama kijelentésével szemben, hogy Romániában nincs munkanélküliség.

Az egész jelentésből pedig egy letűnt legenda emlékei támadnak az olvasó elé.

Hogy volt Európában egy mesebeli állam, a sok arany és prosperálás ország, munkásemberek utolsó mentevára.

Es hogy ez a mentevár, Franciaország, nincsen többé.

Inter duos litigantes...

A liberálisok és a nemzeti parasztpárt összekaptak.

A két nagy ellenfél már régen nem marakodott egymással. Amióta a Iorga-Argetoianu féle pártokivüli együttes elkapta előlük a koncot, ugy is illett volna, hogy öntudatos politikai pártok gyanánt ne egymást marják tovább, hanem közös erővel forduljanak az új konceszió, a közös ellenség ellen.

Nem így történt.

A liberálisok nem bántották a kormányt, mert megígérték nekik, hogy mielőtt Argetoianu és Iorga jól laknak, nekik jut a maradék csont.

A nemzeti parasztpárt pedig hallgatott, mert nincs vezére és az alvezérek fejletlenül és tájékozatlanul állnak a politika és a gazdasági élet rianásaival szemben.

Most azután megint egymásnak mentek.

S mit gondolnak, miért?

Mihalache azt találta mondani, hogy ha a nemzeti parasztpárt nem folytat olyan energikus ellenzéki politikát, mint amilyent folytatott, a kormány sok rosszat csinált volna.

A liberálisok megkontrázzák Mihalachénak ezt az állítását. Eppen ellenkezőleg. Kizárólag a liberálisoknak köszönhető, hogy a kormány egy csomó hasznos és helyes intézkedéssel kedveskedett az országának.

Igy a két történelmi ellenfél. Akik eközben elfelejtik, hogy akaratlanul is a kormány működését magasztalják fel saját érdemeiken keresztül. S elfelejtik, hogy olyan ellenzéki párt nem igen juthat egyhamar hatalomra, amelyik a kormány érdemeivel s nem a maga kvalitásaival hivalkodik.

Potemkin-fizetés

Hetekén és hónapokon át azzal tartotta a kormány a lelket a fizetésért kopogató tisztviselőkben, hogy csak várjanak türelmemmel, mert jön a szép karácsony ünnepe s akkor minden tisztviselőnek, bíróknak, katonatisztnak ott lesz a karácsonyfája alatt az elmaradt fizetése számára vasalt kékhajú ezrekben leszámolva.

A tisztviselők pedig vártak türelmesen és boldog reménykedéssel néztek az ünnep elé.

Vártak, vártak, eljött az ünnep és mély misztikumával és áhitatával kigyultak a lángok a karácsonyfákon, de a várva-várt csoda nem történt meg. A karácsonyfák alatt fizetés helyett csak újabb ígéretek találtak a tisztviselők.

Sztalin nyilatkozik Emil Ludwignek:

„A Lengyelországgal kötött megnevelési szerződés nem jelenti azt, hogy Szovjetország elismeri a versaillesi békeszerződést”

Ghica román külügyminiszter Varsóba utazik, hogy keresztül vigye Románia bevonását az orosz-lengyel megnevelési szerződésbe

Berlin, dec. 28. Emil Ludwig, a világhírű német-zsidó író, oroszországi tanulmányútja során hosszabb beszélgetést folytatott a Kremlben Sztalinnal, Szovjetország diktátorával. A fentkiül érdekes beszélgetés során Ludwig feleltette, hogy a német közvélemény bizonyos nyugtalansággal figyeli Szovjetország és a vele szövetséges államok közötti diplomáciai tárgyalásokat. Különösképen a Lengyelországgal folytatott tárgyalások alkalmasak arra, hogy Szovjetország és Németország közötti hagyományos barátságot háttérbe szorítsák. Egy a lengyelekkel kötendő szerződés a német nép számára súlyos csalódást jelentene, mert a németek azt hitték eddig, hogy a szovjetunió küzd a versaillesi rendszer ellen, nem-hogy elismerné azt. Sztalin szóról szóra a következőképen válaszolt:

— Tudom, hogy bizonyos német körökben elégedetlenségre és aggodalomra ad okot, hogy Szovjetország Lengyelországgal folytatott tárgyalásai során olyan lépéseket tehetne, amelyek a lengyel határok elismerését jelentené. Véleményem szerint ez az aggodalom nem helytálló.

Mi általánosságban leszögeztük, hogy hajlandók vagyunk meg nem támadási szerződést aláírni minden erre alkalmas állammal.

Már több hasonló szerződést meg is kötöttünk. Mi nyíltan kijelentettük, hogy hajlandók vagyunk Lengyelországgal is aláírni a meg nem támadási szerződést. S ezt mi nemcsak úgy mondtuk. Bennünk ténylegesen megvan a hajlandóság a szerződés aláírására. Mi egészen sajátos politikuskok vagyunk. Vannak politikusok, akik ma békéről nyilatkoznak és békét ígérnek s holnap már pirulás nélkül elfelejtik, vagy letagadják az egészet. Így nem tudunk mi tárgyalni. Mindaz, amit kifelé teszünk, ismeretes az ország munkásai és parasztjai előtt is.

Ha egyebet tennénk, mint amit mondtunk, elveszíténénk tekintélyünket.

Midőn a lengyelek kijelentették, hogy ők hajlandók tárgyalni a meg nem támadási szerződésről, mi természetesen hozzájárultunk ehhez és belemertünk a tárgyalásokba.

— Mi adhatna mindebből okot aggodalomra Németországban? A közöttünk lévő kapcsolatok rosszabbodása? De hiszen erre nincsen semmi ok. Mi kijelentjük a szerződésben, hogy

Egy kivétel azonban mégis volt. A bukaresti tisztviselők megkapták a fizetésüket. Öhözadjuk kegyesebb volt a karácsonyfák anyaga, mint vidéki kollégáikhoz.

A kormány csak a bukaresti tisztviselőket, bírakat és katonatisztekét fizette ki, hogy — mint a hivatalos kommuniké mondja — levezesse az egyre hangosabban kifejezésre jutó elégedetlenséget.

Vajjon csakugyan levezette? Vajjon a vidéki tisztviselők százezrei meg fognak

nem alkalmazunk erőszakot és semmilyen támadást nem inszenálunk, hogy Lengyelország határait megváltoztassuk, vagy függetlenségét megsértsük. Hasonló ígéretet tesz a szerződésben Lengyelország is.

Ez a legtöbb, amit mi Lengyelországgal szemben tehetünk.

Jelenti-e ez a versaillesi rendszer elismerését? Nem. Jelenti-e ez a határok biztosítását? Nem. Mi sohasem garantáltuk ezt és nem is fogjuk tenni, épp úgy, mint ahogy Lengyelország sem tette és ahogy a lengyelek sem fogják a jövőben a mi határainkat garantálni.

Németországgal való barátságos kapcsolataink továbbra is fenn fognak maradni.

Ez az én szilárd meggyőződésem. Ily módon tehát azok az aggodalmak, amelyekről ön beszél, teljesen alaptalanok. Az aggodalmak egyébként is bizonyos franciák és lengyelek által terjesztett híresztelések nyomán keletkeztek. Ezek az aggodalmak el fognak tűnni, mielőtt mi a szerződést, ha már Lengyelország is aláírta, nyilvánosságra hozzuk. Látni fogják, hogy semmi sincs benne, ami Németország ellen irányulna.

Bucuresti-Bukarest, dec. 28. Az Universul Ghica külügyminiszter varsói utazásával foglalkozik. Közli, hogy az augusztus 24-én Franciaország és Oroszország közt létrejött és parafált barátsági szerződés nem léphet addig életbe,

amíg hasonló megállapodás nem jön létre, egyrésztől Szovjetország, másrésztől Lengyelország és Románia közt.

A moszkvai kormány Lengyelországnak ajánlatot is tett egy a francia-orosz szerződéssel teljesen azonos szövegű meg nem támadási paktumra. A lengyelek viszont kijelentették, hogy *nem hajlandók semmiféle kötelezettséget vállalni mindaddig, amíg Románia is nem kap ugyanilyen ajánlatot.*

A párisi Le Journal külpolitikai munkatársa erre megjegyzi, hogy tehát a francia-orosz szerződés nem egyéb papírdarabnál, mivel eddig még Oroszország nem nagyon mutat hajlandóságot arra, hogy Romániával és a balti államokkal is ugyanolyan szerződést kössön. Ghica külügyminiszter varsói utjának most az a célja, hogy a lengyel és román érdekeket közös nevezőre hozza és egyengesse az érdekelt államok közötti megegyezés utját.

elégadni ezzel a potemkiniárával, amely a fővárosi tisztviselőket egy igazságtalanul protezsált kategóriává lépteti elő? Ellenkezőleg, azt hiszik, hogy éppen ez a bántó és igazságtalan megkülönböztetés fogja magasra szítani az elégedetlenséget.

Ez az intézkedés méltóan sorakozik a kormány többi tettei mellé. Flastromot a sebekre, szép, mutatós angol-flastromot. Alatta pedig hadd üszkösödjék tovább a seb...

VILÁG TÜKRE

Hindenburg Washingtonban

A világ gazdasági válságának mértékére jellemző, hogy az Egyesült Államokban a legújabb kimutatás szerint a munkások 20 százaléka munkanélküli és hogy a munkanélküliek számát a szekszervezetek 7 és félmillióra teszik. De vannak, akik 9 millióra becsülik azokat a munkásokat, akik ezidőszert nem találnak munkát.

A National City Bank most adta ki decemberi jelentését, amely igen szomorú képet fest az Egyesült Államok gazdasági viszonyairól. A legnagyobb bajnak a jelentés az árak további esését tartja s azt mondja, hogy egyrészt ebből az állandó áresésből, másrészt a fixkamatozású papírok árfolyamának további csökkenéséből azt a következtetést kell levonni, hogy ha be is következik a javulás, ez semmiesetre sem fog olyan hirtelen és olyan rövid idő alatt bekövetkezni, ahogy azt egyesek remélik és ahogy azt bizonyos hivatalos gazdasági körök még csak röviddel ezelőtt is jóslták.

Maga Hoover, aki még csak egy fél évvel ezelőtt is az optimisták élén haladt, ma már kedvezőtlenebbnak látja a helyzetet és ma már radikálisabb segítőeszközök igénybevételét tartja szükségesnek. Ma már nem reméli, hogy a viszonyok majd maguktól fognak megjavulni, hanem a kormány intervencióját tartja szükségesnek a gazdasági élet átalakítására. Washingtonból érkezett jelentés szerint a legközelebbi napokban üzenetet küld a kongresszusnak, amelyben azt fogja ajánlani, hogy több milliárd dollár alaptőkével egy pénzintézetet, vagy társaságot alapítson az Egyesült Államok képviselőtestülete és kormánya, kimondottan azzal a cézzal, hogy nehézségekbe került, vagy immobilá lett vállalatokat kellő hitellel ismét mobilokká tegyen.

Néhány héttel ezelőtt már alakult ilyen pénzintézet az Egyesült Államokban: a National Credit Co., de az alapítandó új társulat nem tévesztendő össze ezzel a társasággal, hanem körülbelül olyan szervezete lesz, mint volt a háboru alatt a hadiszállásokat finanszírozó állami szervezetnek. Hoover ebben az irányban már tárgyalásokat is folytat az ipar és a pénzügy vezető embereivel.

A kedvezőtlen gazdasági viszonyokra jellemző, azok a karácsonyi jutalmak és segélyek, amelyeket a nagy bankházak és nagy pénzügynökségek normális években a tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak adni szoktak, az idén sokkal kisebbek, mint az előző esztendőben voltak és 1920 óta még sohasem voltak olyan alacsonyok, mint az idén.

Ezeknek a jutalmaknak és ajándékoknak leszállítását már hetekkel ezelőtt bejelentették s hogy némileg enyhítsék azt a lesújtó hatást, amelyet gyakorolt, azt mondták, a gratifikációk legnagyobb részét az idén a munkanélküliek segélyezésére kell fordítani.

Az Egyesült Államoknak két nagy gazdasági problémájuk van. Az egyik, mint mondtuk, a munkanélküliség kérdése, a másik pedig az a gond, mely abból származott, hogy az adóssok nagy része fizetésképtelenné vált, vagy fizetési nehézségekkel küzd. És pedig nemcsak a hazai, hanem a külföldi adóssok is.

Azonkívüli gen nagy nehézséget okoz az Egyesült Államoknak az a vámpo-

litika is, amelyet folytatnak és amely azzal a veszedelemmel fenyegeti az Egyesült Államok gazdasági életét, hogy izolálni fogja a világtól. Már eddig is a magas vámtarifák okozták azért, hogy a világ megtorló rendszabályokhoz folyamodott és a pénzügyi körök ezeket a megtorló rendszabályokat okolják azért, hogy a munkanélküliek száma folyton nő.

A kormány azonban a munkanélküliek segélyezését még tovább is a társadalom kötelességének és feladatának tekinti. Hallani sem akar arról, hogy a munkanélkülieket pénzzel segítse, vagy hogy a munkanélküliség ellen való biztosítást kötelezővé tegye, mert ezt nem tartaná az amerikai felfogással és az amerikai tradíciókkal összeegyeztethetőnek. Midőn Newyork állam parlamentje a munkanélküliek segélyezésére 20 millió dollárt szavazott meg, az Egyesült Államok egész területén a felháborodás moraja szaladt végig. Mert az Egyesült Államok többi állama közül egyik sem követte, hanem továbbra is azt hangsúlyozták, hogy a munkanélkülieket nem állami pénzzel, hanem a gazdasági politika megváltoztatásával kell támogatni.

Ennek a felfogásnak erősödését mutatja az is, hogy Mac Lintic kongresszusi képviselő bejelentette Hoovernek, hogy a kongresszus egyik legközelebbi ülésén javaslatot terjeszt be, hogy az Egyesült Államok hívjanak össze nemzetközi vámkonferenciát, amely a vámtarifák mérséklését határozná el s maga Hoover járjon elő jó példával s jelentse ki, hogy az Egyesült Államok maguk is hajlandók magas vámaikat a nemzetközi forgalom megélénkítése és a megegyezés érdekében leszállítani. Mac Lintic egyik legkiválóbb tagja a többségben levő demokrata pártanak és ezért valószínű, hogy indítványát a kongresszus többsége el is fogja fogadni.

A napokban jelent meg az Egyesült Államok pénzügyminiszterének jelentése az adóbevételekről. Ez a jelentés azt mondja, hogy 1929-hez képest 1930-ban 500 millió dollárral folyt be kevesebb a jövedelemadóból és 450 millió dollárral kevesebb a társulati adókból.

Tehát az egyesült Államokban is rosszak a gazdasági és pénzügyi viszonyok és a legkomolyabb politikai és pénzügyi körökben is csak egy új nemzetközi megegyezéssel s a nemzetek igazi gazdasági és politikai kibékülésével tartják a világ válságát enyhíthetőnek és a világ gazdasági problémáit megoldhatóknak. Ebből a szempontból kell nézni Collinsnek, a demokrata párt egyik vezérének azt az ismert indítványát, amelyet legutóbb tett az amerikai képviselőházban s amelyben felszólította Hoover elnököt, hogy sürgősen hívja meg az Egyesült Államok vendégének Hindenburg elnököt, hogy a németek Washingtonban előszóval terjeszthessék elő kívánásaikat és kéréseiket, mint ahogy meghívta a francia miniszterelnököt és ahogy hivatalosan fogadta az olasz külügyminisztert s ismételt az angol kormány tagjait.

Vissza a háboruba?

Tüzifa I. szórak

parkettfa 63 lej
hántottfa 75 lej
gyertyán, búkk, tölgy legolcsóbban
Rimóczi-tól
Cal. Dragalina 9. Telefon 616.

A nagyváradi gazdasági krízis számaiból

Egyharmadára csökkent a nagyváradi áruforgalom, de a városi pénzügyi politika még mindig elviselhetetlen terhekkel sújtja a kereskedőket

Oradea-Nagyvárad, december 28. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Nagyvárad kereskedő város és pedig a legjavából. Még ma is az, pedig a kereskedőkre ugyancsak rájár a rud és ha sirni kell, hát akkor a mai viszonyok között a kereskedő a legelső, aki sirámaival elkeseri a jobb jövőre váró polgár életét.

Itt, Váradon a kereskedők abban különböznek a többi városok kereskedőitől, hogy míg azok otthon maradnak sirni, vagy üzletük ajtajában siránkoznak, a nagyváradi kereskedő kávéházakba és klubokba viszi el a panaszát. Van erő és élnivágyás ezekben az emberekben, nem hagyják magukat legyűrni...

Pedig a statisztika, amelynek számaait az utazgató riportter feljegyzi magának, egészen pesszimista. Egy év alatt ijesztő méretekben esett vissza az áruforgalom Nagyváradon és már az 1930-as krízisévhez viszonyítva is több mint ötvenszázalékos forgalomcsökkenés mutatkozik. A statisztika számaiból megdöbbentően világlik ki, hogy az utóbbi hónapokban fokozatosan csökken a fogyasztás és a decemberi vásár előtti időben az üzletileg kevésbé forgalmas hónapokénál is kevesebb forgalmat eredményezett.

Az áruforgalom csökkenése Nagyváradon

Nagyvárad áruforgalma 1930 augusztustól decemberig és 1931. évről megfelelő időszakában a következőképpen alakult:

	1930	1931
augusztus	433.860 kgr.	491.929 kgr.
szeptember	506.748 kgr.	501.109 kgr.
október	606.230 kgr.	414.598 kgr.
november	608.869 kgr.	282.742 kgr.
december	445.328 kgr.	200.000 kgr.

Októbertől kezdve így ugrásszerűen esett vissza az ipari termékek forgalma Váradon, ami egyrészt az ipari élet, másrészt a tranzitkereskedelem válságát bizonyítja.

Nagyvárad speciális bajai

Ez a katasztrofális visszaesés nyomta rá a bélyegét az egész váradai piacra, amely a krízis napjaiban egész sereg, indokolatlanul magas illeték és hatósági kirívás terheit nyögi. Az egyre katasztrofálisabbá váló helyzetet mélyíti az a kirívó közöny, amellyel a nagyváradi pénzügyi és adminisztratív hatóságok a lakosság sorsát kezelik. Sehol intervenció a terhek csökkentésére, sehol intézkedés az erőszakos behajtások mérséklésére. Ebben a pronoszírozottan kereskedő városban, ahol az emberek tízezreinek egzisztenciája a kereskedők életképességén áll, vagy bukik, minden terhet a kereskedőkre tolnak át, mintha a haldokló kereskedelem romjain más társadalmi réteget akarnának megteremteni. A városi tanácsok politikája évek óta a lakosság támadásainak kereszttüzében áll, de mindeddig egyetlen tanács, egyetlen interimáris bizottság nem

A „taxa ad valorem“ és a fantasztikusan drága villanyáram. Az ipari vállalatok saját telepükön állítják elő az áramot, mert a városi villanyáram horribilis áron adja az áramot

akadt, mely megkísérelte volna megoldani a kereskedők problémáit.

A „taxa ad valorem“

Ehelyett olyan terhekkel sújtják a kereskedőket, amelyekkel sokkal egészségesebb viszonyok között élő városokban sem ismerünk. Speciális váradai jelenség az u. n. „taxa ad valorem“, amelyet a következő vám helyett vezetett be a városi tanács. A taxa ad valorem félszázalékos illetékekkel sújtja a nagyváradi állomásról beszállított vagy az állomásról elszállított árukat. Olyan magas adó ez, amely az összes adónemek közül a legsúlyosabban érinti a kereskedőket. Néhány számot közlünk itt a nagyváradi taxa ad valorem díjaiból: métermázsánként villanyfelszerelési cikkekre 40 lej, rádiócikkekre 400 lej, autókra és kellekre 50 lej, biciklikre 75 lej, nyerskávára 25 lej, teára 50 lej, stb.

Amikor a város kizsákmányolja a kereskedőt

Ilyenképpen a nagyváradi kereskedő egy vagon kávé után az áru vételkor 2500 lej városi illetéket fizet s ugyanannyit inkasszálhat tőle akkor is, midőn mint nagykereskedő az árut vidékre szállítja ki. Olyan teherterhelés ez, amely meg nem engedhetően nagy jövedelemhez juttatja a várost, ugyanakkor pedig megöli a kereskedőket, akik a taxa ad valorem mellett még horribilis illetékeket fizetnek le a városnak. Amióta a „taxa ad

valorem“ életbelépett Nagyváradon, a Kereskedők Tanácsa és az összes gazdasági érdekeltségek számtalanszor intervenciáltak annak eltörléséért, de ezek az intervenciók természetesen eredménytelenek maradtak.

A fantasztikus nagyváradi villanyárak

Egy másik nagyváradi specialitás, ami a kereskedők vállait nyomja, a rendkívül magas villanyárak. A kolozsvári kereskedők sztrájkja a 1.05 lejes villanyáramért tört ki, ugyanakkor Nagyváradon 1.70 lejt fizetnek az áramért. A kereskedők sztrájkja egyelőre eredménytelenül végződött, de minden jel arra mutat, hogy felelős helyeken megfelelő módon méltányolni fogják azt az egészen jogosult követelést, hogy a városi villanyüzem szállítsa le a villanyárakat. A felszólított villanyárak politikája amúgy is csodót mondott Nagyváradon, mert az ipari üzemek a horribilis illetmények lefizetése helyett arra rendezkedtek be, hogy házilag állítsák elő az áramot. Ilyenképpen a magas áramdíj mellett a nagyváradi városi villamosmű nincs is kereskedelmiért értékesítve.

Sürgősen orvoslásra szoruló problémák ezek, amelyeken a váradai végszükség érdekében már segíteni kellene. Mert az egyéb hibák mellett a túlterhelő városi pénzügyi politika is hozzájárul Nagyvárad piacának egyre jobban mélyülő kríziséhez. (—lay)

Két hónapon belül vége a válságnak?

Optimista az Angol Nemzeti Bank kormányzója

Athén, december 28. Tsouderos, a görög Nemzeti Bank kormányzója távirati jelentést küldött kormányának arról a beszélgetésről, amelyet Londonban Montagu Normannal, az angol Nemzeti Bank kormányzójával folytatott. Montagu a beszélgetés során annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az általános pénzügyi válság legkésőbb két hónapon belül likvidálva lesz.

A német lapok, — amelyek Montagu kijelentését közlik — kétkedéssel veszik tudomásul az angol Nemzeti Bank kormányzójának optimizmusát.

A népbiztosok tanácsának elnöke nagy békebeszédet tartott

Molotov kijelentette, hogy Oroszország ragaszkodik a teljes lefegyverezéshez

Moszkva, dec. 28. Kedden ült össze Moszkvában a szovjet parlamentje, a népbiztosok tanácsa. Molotov, a népbiztosok tanácsának elnöke külpolitikai expozét mondott, amelyben kijelentette, hogy a szovjetkormány legfontosabb külpolitikai feladata az, hogy közreműködjen a nemzetközi béke és

biztonság érdekében. Megemlékezett a francia-orosz meg nem támadási szerződés megkötésére irányuló tárgyalásokról is és annak a reményének adott kifejezést, hogy ezt a szerződést rövid időn belül megkötik. Bejelentette Molotov azt is, hogy Románia, Finnország és Esztország szintén készsüggnek adtak kifejezést, hogy ilyen meg nem támadási szerződést kössenek Oroszországgal.

A Népszövetségi Tanácsnak azt a határozatát, hogy a mandzsuriai konfliktus megoldására bizottságot küld Kinába, Molotov nem tartja alkalmas és célravezető eszköznek. Szovjetországnak örködnie kell afölött, hogy mi történik keleti határain. Végül a leszerelési konferenciáról emlékezett meg és pesszimistikusan nyilatkozott annak várható eredményeiről, majd kijelentette, hogy Oroszország továbbra is kitart régi követelése mellett és ragaszkodik a teljes leszerelés kimondásához.

Nagy alkalmi könyvvásár! Az árieszállítás rekordja!

Minden könyv 7 lei!

Még ma menjen el a „Dante“ könyvkölcsönző helyiségébe, Str. Iorga (Jókai u.) 5 alá, ahol kötött és fizött könyvek ezrei!

darabonként 7 lei

árba kerülnek kiadásra. Vadonatuj, fel nem vágott példányok Néhány adat a kiadásból: Szomorj Dezső, Szép Ernő, Harsányi Zsolt, Dánielné Lengyel Laura, Farkas Imre, Barta Lajos, stb. művei 100—120 lej helyett most karácsonyra csak 7 lej darabonként. Siessen még ma a „Dante“ kölcsönkönyvtárba Str. Iorga (Jókai uca) 5. Vidéki rendelések az Uj Kelet könyvosztályához.

Női bundát, kabátot, uccai- és estélyi ruhát

20% engedménnyel vehet december 31-ig a

CONFECTIO R. T. gyári lerakatában Cluj, Str. Memorandului 2.

Lez Nep vã

Tãrgu-Mures-Marosber 28. (Az Uj Kelet munká konferenciáj az Erdélyi Zsidó Nőke a Marosvásárhelyi délyrészi cionista körben: minden ünnepp zésével a gyakorlati viselte magán ez a A pesszimizmus n indultak meg a t azonban a bizakodás tett akarát hangjaib ferencia háromnapos Dr. Fischer beszéd.

Az Erdélyi Zsidó évi konferenciája p kezdetét a marosvás ház pompás termébe töltött meg a deleg nagy tömege. Ponto meg az emelvényen és a vezetőséget fo dr. Fischer József, rövid beszéddel nyí ciát.

Ez alkalommal scher József — eit nista konferenciá ferencia ünneppes juk és nyomban r munkára. Ez a k konferenciája kell kell kezdenünk, n munk és fokozottab káveit kell befejezn konferenciális eszt

Sorsdöntő jele ferencia az erdélyi lom életében. A f mehezedik ránk az az erdélyi cionizm ma, ezen a konfer mat kell tennünk h vel, akarattal s buz szolgálai ebben a népi regenerálódás országépítés ügyét. — Abban a remé ségérzet és a köte lesz ez a konferen egy új, lendületes építómunka fog me Erdélyi Zsidó Nem ferenciáját ezenne vántom.

A mar tületel

A hatalmas taps nyitó után Sennersárhelyi status qu vőzölte a konferen

— Palesztina ma többé — mondott zsidóság legbenső áll vagy bukik a szeretet hassa át a amelyhez sok siker hitközségem nevéb

Ezután dr. Löw helyi főrabbi üdvözöbbségek között a kö

— Zsidó gyűlés bene beszélni és h munka konferenci első munka a h kell hogy legyen.

én vagyok az egye ferencián. Es itt v Mint meggyőződé mal látom, hogy a respektálja a vall nagy jelentőségét életében évezredé nizmus, miként a zeti és vallási m tatlan szintézise ben a szellemben kat Clonban.

Dr. Löwenstein helyi Bné Brith ezután a konferen hogy a páholy e ramia a Paleszt és reméli, hogy a dületet fog adni Dr. Citrom Láz

ötöd

Lezajlott az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség marosvásárhelyi konferenciája

Tárgu-Mures-Marosvásárhely, december 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). A munka konferenciája — így jelölte meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke a Marosvásárhelyen lezajlott XI. erdélyrészi cionista konferenciát. És valóban: minden ünnepélyes külsőség mellőzésével a gyakorlati munka karakterét viselte magán ez a konferencia.

A pesszimizmus nyomott hangulatában indultak meg a tanácskozások, végül azonban a bizakodás és a jobb jövőbe vetett akarat hangjaiban csendült ki a konferencia háromnapos lázas munkája.

Dr. Fischer József megayıtó beszéde

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség XI. évi konferenciája pénteken délelőtt vette kezdetét a marosvásárhelyi Zsidó Kulturális központban, amelyet zsufofóság töltött meg a delegátusok és a vendégek nagy tömege. Pontosan tíz órakor jelent meg az emelvényen a Zs. N. Sz. elnöksége és a vezetőséget fogadó taps elültte után dr. Fischer József, a Szövetség elnöke rövid beszéddel nyitotta meg a konferenciát.

— Ez alkalommal — mondotta dr. Fischer József — eltérünk az eddigi cionista konferenciák tradíciójától. A konferencia ünnepélyes részét mellőzni fogjuk és nyomban rátérünk a reánk váró munkára. Ez a konferencia: a munka konferenciája kell hogy legyen. Munkával kell kezdenünk, munkával kell folytatnunk és fokozottabb, energikusabb munkával kell befejeznünk az előttünk álló konferenciális esztendő.

Sorsdöntő jelentőséggel bír ez a konferencia az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom életében. A felelősség súlyos terhe nehezedik ránk az erdélyi zsidó nép és az erdélyi cionizmus jövőjéért és ezért ma, ezen a konferencián, szent fogadalmat kell tennünk hogy megsokszorozott erővel, akarattal s buzgóbb munkával fogjuk szolgálni ebben az esztendőben a zsidó népi regenerálódás és a palesztinai zsidó országépítés ügyét.

— Abban a reményben, hogy a felelősséget és a kötelességtudás ébresztője lesz ez a konferencia, amelyek jegyében egy új, lendületes és erőteljes cionista építőmunka fog megindulni Erdélyben, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség XI. konferenciáját ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

A marosvásárhelyi zsidó testületek üdvözlései

A hatalmas tappsal fogadott elnöki megnyitó után Sennensio Béla, a marosvásárhelyi status quo hitközség elnöke üdvözölte a konferenciát.

— Palesztina ma már nem cionista ügy többé — mondotta —, hanem az ésszel zsidóság legbensőbb szívügye, amellyel áll vagy bukik a zsidóság. Az ősi cionizmus teret hagyta a konferencia munkáját, amelyhez sok sikert és eredményt kívánok hitközségem nevében.

Ezután dr. Löwy Ferenc marosvásárhelyi főrabbi üdvözölte a konferenciát és többek között a következőket mondotta:

— Zsidó gyűlésen: zsidó nyelven kell beszélni és ha ezt a konferenciát a munka konferenciájának szánták, akkor első munka a héber nyelv elsajátítása kell hogy legyen. Sajnálattal látom, hogy én vagyok az egyetlen rabbi ezen a konferencián. Es itt valami ninesen rendben. Mint meggyőződéses cionista fájdalommal látom, hogy a cionisták egyrésze nem respektálja a vallási tradícióinknak ama nagy jelentőségét, amelyet a zsidó nép életében évezredek óta betöltött. A cionizmus, miként a zsidóság is, a nemzet és vallási momentumok elválaszthatatlan színtézise kell hogy legyen és ebben a szellemben kell felépítenünk hazánkat Clonban.

Dr. Löwenstein Lajos, a marosvásárhelyi Bné Brith páholy elnöke üdvözölte ezután a konferenciát és rámutatott arra, hogy a páholy egyik sarkalatos programja a Palesztina-munka előmozdítása és reméli, hogy a konferencia újabb lendületet fog adni a mozgalomnak.

Dr. Citrom Lázár, a Zsidó Párt maros-

megyei tagozata nevében, Révész Ernő a marosvásárhelyi Nőegylet, dr. Löte Lajos az Árvagondozó, míg dr. Engelberg Dezső a marosvásárhelyi helyi csoport nevében üdvözölte a konferenciát.

Megválasztják a konferencia elnökségét

Ezután megválasztották a konferencia elnökségét, amely a következőképpen alakult meg:

kult meg:

Elnök: Wolster Kálmán. Társelnök: dr. Nobel Sándor, dr. Engelberg Dezső, Hoffmann Miksa, Stern József, Noszin Mór, dr. Róth Dezsőné, dr. Ábrahám Józsefné, Fischer Lipót és dr. Erdélyi Emil. Főtítká: Weinberger Nándor. Főjegyző: Fritsch József. Jegyző: Halmos László.

A konferencia első plenáris ülése

A konferencia plenáris ülését Wolster Kálmán nyitja meg, majd átadja az elnöki szót dr. Nobel Sándornak, aki román nyelven tolmácsolja a konferenciának Trailescu tábornok, hadtestparancsnok üdvözlését. Válaszolva az üdvözlésre, a zsidóságnak az államhoz való lojalitását hangsúlyozza és kifejti, hogy ennek az országnak a felvirágoztatása a zsidóság javát is szolgálja. Majd németül folytatja beszédét:

— A munka konferenciára jöttünk össze. Körülöttünk mindenütt a gazdasági világválság árnyéka borítja el a lelkeket. Mi azonban egy olyan népnek vagyunk a fiai, amely nem ismeri az idők korlátozásait és évezredekken keresztül gázolva küzdötté át magát az idők korlátaiban. Es ha ma sötét pesszimizmus ül meg a lelkeket, engem egy szent optimizmus tölt el a mi népünk és a mi mozgalmunk jövőjét illetően.

Rámutatott a zsidóságnak, mint népkisebbségnek, a népek társadalmában levő helyzetére és hangsúlyozta, hogy a mi nacionalizmusunk egy nemzetfölkötti nacionalizmus, amely népi énknek leg-sajátosabb karaktere. Es ennek a nacionalizmusnak nevében követeljük szent jogainkat az élethez és a feltétel nélküli jogegyenlőséget. A testvéri kisebbségektől joggal elvárjuk a testvéri támogatást, gazdanépünköt pedig nem többet

és nem kevesebbet, mint: a teljes jogegyenlőséget a gyakorlati állami életben, úgy ahogy azt az állam alkotmánya előírja.

A halottak emlékezete

Ezután kegyeletos és mélyen megrázó szavakban emlékezett meg dr. Nobel Sándor, az erdélyi cionizmus halottairól. Mélyen belemarkoltak a delegátusok lelkébe azok az egyszerű, de könnyéig megrható szavak, amelyekkel: dr. Eisler Mátyás főrabbi, a Jewish Agency elnökének, valamint Rothbart Jakab, a Jewish Agency ügyvezető elnökének és a K. H. elnökének és dr. Weil Adolf emléke iránt tetta le az erdélyi cionizmus kegyeletteljes háláját.

A halottak emlékeztetét állva hallgatta végig a konferencia. Dr. Nobel Sándor elnök ezután dr. Fischer Tivadar, az E. Zs. N. Sz. diszelnökének és az országos Zsidó Párt elnökének, valamint Nuszbaum Sámuel, a Zs. N. Sz. társelnökének üdvözlő levelét olvasta fel, amelyben sajnálatuknak adtak kifejezést afölött, hogy nem vehetnek részt a konferencia munkájában és ahhoz produktív eredményeket kívánnak. Felolvasta továbbá a londoni Cionista Exekutívé, a Romániai Cionista Szervezet, a Zsidó Parlamenti Klub, dr. Weisz Arthur és prof. Silberbusch üdvözlő táviratait.

Megkezdődik az általános vita

Az általános vita Noszin Mór mérnök felszólalásával vette kezdetét.

— A cionista konferenciának — mondotta — kettős célja van: számvetést kell vessünk a vezetőség és a helyi csoportok elmúlt évi munkájáról és le kell szögezzük a jövő teendőit. Ami a Szövetség vezetőségének elmúlt évi munkáját illeti, meg kell hajtannunk előtte az elismerés zászlaját. De ugyanekkor szomorú szívvel kell megállapítanunk, hogy ennek a munkának az eredménye semmivé zsugorodik. Igaz, hogy súlyos körülmények között vette át a temesvári vezetőség a Szövetség irányítását és egy súlyos esztendőben kellett folytatnia munkáját, — de már az indulásnál egy súlyosan hibás koncepció kerekedett felül, amellyel a Szövetséget egy kereskedelmi vállalat gyanánt vezették. Ez a koncepció csupán a kereseti lehetőségeket tartotta szem előtt és ennek jegyében: az eszmét, a cionista propagandát kidobta az üzletből. Azt mondotta: ha lesz pénz, akkor lesz propaganda is. Hát pénz sose lesz, ha nincs propaganda és ha nincs erős szervezeti munka. Ez a téves koncepció volt a vezetőség legsúlyosabb hibája.

— Ezzel szemben öröndetes tény, hogy az országépítő alapok rendszeres és anyagiakban is eredményes munkát végeztek. Ez különösen a KKL munkára áll, annak ellenére, hogy a bevételek nem emelkedtek.

Az ifjúság problémái

Ezután a vezetőség ifjúsági javaslatával foglalkozott. Az ifjúsági szervezetektől — mondotta — eddig csak anyagi hozzájárulást kért a vezetőség, holott a vezetőségnek nyújtania kell valamit az ifjúság számára. Es ha van egy pontja cionista szervezeti életünknek, amely optimizmusra jogosít fel, akkor ez éppen az ifjúság. A konferencia legfőbb kötelességének kell, hogy érezze: az ifjúság kulturális megerősítését.

Befejezésül az elkövetett hibák és el-tévelyedések ellenére is ismételt elis-

meréssel adózik a vezetőség munkájának és kéri a konferenciától a felmentvény megadását.

Ezután dr. Jordán Viktor szólalt fel:

Palesztina szilárdan áll a világválság sodrában

— Nem arról szeretnék beszélni, — mondotta — ami a szervezeti jelentésben benne van, hanem éppen arról, ami kimaradt belőle. Es ez: Erec Jisraél mai helyzetének, elmúlt évi eredményeinek és perspektíváinak feltárása. A lelkek megmunkálásához ez feltétlenül szükséges és engedjék meg, hogy ezt a hiányt röviden összefoglalva kipótoljam.

— Kétérdés és lankadás észlelhető cionista táborunkban. Pedig nyilvánvaló, hogy csak a hit és az akarat viheti előre a mi munkánkat. Az elmúlt esztendő az általános világválság súlyos periódusa volt. Es ha meggondoljuk, hogy Palesztina ebben az általános gazdasági világválságban milyen szilárdan áll és erőteljesen állotta meg helyét, akkor önmagától adódik az a felismerés, hogy Palesztina ma már egy kétségtelen horderejű gazdasági realitás a zsidóság számára. Az egyetlen szilárd pont amelyre életünket építhetjük. Ez a felismerés egyre belevesődik a zsidóság köztudatába és ennek legpregnansabb tanújele, hogy az amerikai zsidók Palesztinába investálják tőküket, mert látják, hogy ez ma a legszilárdabb talaj. A gazdasági fejlődés és erő szempontjából az elmúlt esztendő a legszebb reményekre jogosít fel bennünket Palesztina jövőjét illetően.

— De politikai vonatkozásban sem kilátástalanabb a zsidó országépítés jövője. Az a két tényező, amely az utóbbi években oly sok nehézséget gördített a mi munkánk elé, ma már nem jelent veszedelmet. Az angol mandátárius hatalom Palesztina-politikája megváltozott. Es ez a változás, ha nem is nyílt formában, lényegében azonban egyet jelent: a Passfield-politika elvetésével. A másik tényező az arabság. Az utóbbi napok eseményei az arab veszedelmet mini-

mumra csökkentették. A jeruzsálemi arab kongresszus a pánizlam mozgalom bukását, csufos kudarcát jelenti. 1932-ben tehát, az a két tényező, amely eddig munkánk kerékkötője volt, a kormány és az arabság ellenállása nem lesz annyira észlelhető, mint az elmúlt esztendőben.

Tőlünk függ a zsidó országépítés sorsa

— Tőlünk függ a zsidó országépítés sorsa. Tőlünk függ, hogy hány kolóniánk lesz a jövő esztendőben Palesztinában. Tudom, hogy a jövő esztendő súlyos gazdasági év lesz a zsidóság számára. Es nehéz ma az eddiginél nagyobb áldozatot kérni. De nem a Jisuv az, amely támogatásra szorul. Hanem mi magunk. A mi érdekünk, hogy építsünk és új védpontokat teremtsünk Erec Jisraélben. Erdély elenyészően keveset nyújtott az épülő országnak. Es ezért mindannyian hibásak vagyunk, mert senki nem fektetett bele kellő erőt és áldozatkészséget az országépítő munkába. Kötelességemnek tartom, a plénum előtt annak elhatározását kérni, hogy 1932-ben nagyobb támogatásban fogjuk részesíteni a vezetőséget Palesztina-centrikus munkájában, mint az elmúlt esztendőben. (Hosszszantartó taps.)

Meg alakulnak a bizottságok

Ezután az igazoló bizottság tette meg jelentését, majd megalakították a különböző bizottságokat. Dr. Nobel elnök megleg szavakkal üdvözli a konferencián megjelent dr. Winkler Janka, palesztinai tanárnót és arra kéri, hogy a Palesztinabizottság előtt fejtsse ki álláspontját Kfar Gideon ügyében.

Az ifjúsági jelentés kritikája

Az általános vita további során Tihanyi Dezső, az Aviva-Barisszia orosz risonja szólalt fel és az ifjúsági jelentést, illetve javaslatot analizálta. A jelentés — mondotta — beismeri, hogy a vezetőség nem tett semmit az ifjúságért, de fájdalom, a programból is hiányzik ennek akarása. Kifejti, hogy 29 helyi csoportban van cionizmus, ebből 11 olyan helyiség, ahol kizárólag az ifjúság végez cionista munkát.

Eros ifjúsági szervezetre van szükség

— Ez a helyzet elgondolásra kell, hogy késztesse a konferenciát. Vajjon mi lesz jövőre? Soraink egyre izesztőbb arányokban ritkulnak. Es az érdektelenség egyre nő. Hová fog ez vezetni? Minden bajnak az orvosságát az erős ifjúsági és szervezési munkában látom. Az ifjúság súlyos anyagi gondok között dolgozik és ezek a gondok súlyosan megnehezítik munkáját. A KKL bevételek visszaesésének oka nem a gazdasági válságban, hanem az ifjúságban keresendő. A vezetőség 2000 lejes évi hozzájárulást kér a Barissziától. A Barisszia ezt ki is fogja fizetni. De kérjük: mennyi szubvenciót kapunk mi az alapoktól és a szervezettől?

Ilyen koncepcióval nem vihetjük előre a cionista munkát. A konferencia lelkiismeretére apellálok, amikor azt mondom: az ifjúsággal áll vagy bukik az erdélyi cionizmus.

Az ideológiai felrisszítés szükségessége

Dr. Dénes László felszólalásában kifejti, hogy az erdélyi cionizmus többet vesztett ideológiájából, mint a pénzügyeit illetően. Parancsoló szükségesség ma az ideológia ujjaépítése, mert egy ideológiai felrisszítés az anyagiak feljavulását is magával fogja hozni. Rámutat arra, hogy a szervezeti javaslat meghatározta a helyi csoportok hozzájárulásait, de nem jelöli meg a keresztlüvel módjait, majd az ifjúsági kérdéssel foglalkozván az ifjúsági nevelés és kulturális munkára fokozottabb támogatást követeli a vezetőségtől. A Phönixel kötött szerződéssel kapcsolatosan hangsúlyozza a tervbevetett kulturház hiányát és rámutat arra, hogy az egyetemi ifjúság kérdésének nem szentelt elegendő energiát és figyelmet a Szövetség és hogy a Kulturház felállítását szükségessé teszi az is, hogy az erdélyi zsidó egyetemi ifjúságot megtartsuk a zsidóságnak és egy zsidó szellemi élet lehetőségét teremtsük meg számára.

Mi a Wizo igazi rendeltetése

Ezután dr. Róth Dezsőné szólott hozzá a szervezeti jelentéshez. — Temetői kataszter benyomását kelti a szervezeti jelentés.

Ötödik évtized óta németországi praksissal ruhákat fest tisztít CZINK

figuráját jelképezi, test nélkül. A Wizo jelentésben arról van szó, hogy a Wizo munkája jóval meghaladja a szervezet többi csoportjainak munkáját. Az igazság ezzel szemben az, hogy a Wizo nem fejlődött, hanem a többi szervezetek sülyedtek. Innen származik a differencia. Egy általános jelenség a helyi csoportokban, hogy a munka tekintélyes részét a Wizora hárítják. En nem a nőket féltem a cionista munkától. A cionizmust féltem a nőktől. A Wizo nem azért alakult meg, hogy a férfiakat tehermentesítse. Több és lelkiismeretesebb munkát követelek a cionizmus önkéntől és kevesebb kritizálást azok részéről, akik nem állottak a munka magaslátán. Önök születtek egy gyermeknek, aztán kitétek az uccára.

A szervezeti élet ellankadásának az okai

A következő szónok, Hirsch Simon, beszédében szomorú szimptomának tartja, hogy a konferencia delegátusainak többsége nőkből és az ifjúsági szervezetek tagjaiból rekrutálódik. Seholy sem látja a régi cionistákat, Ezután rámutat arra, hogy a szervezeti látogatások hiánya nagy mértékben járult hozzá a szervezeti élet ellankadásához. Ennek a pártnak cionista kell, hogy legyen az irányítása. A továbbiak során az ifjúsági kérdéstről beszél. Hangsúlyozza, hogy az ifjúság is lejtőre jutott, de még lehet segíteni és még van, mit menteni. A szövetség minden áldozatot meg kell, hogy hozzon az ifjúság megmentéséért. Ennek egyetlen útja a chaluciu, illetve egy erdélyi chaluc-telep felállítása, továbbá az ifjúság cionista nevelésének előmozdítása ismeretterjesztő könyvek kiadásával.

Löwenkopf Kálmán napirendre vonatkozó felszólalása után dr. Nobel Sándor elnök délután fél 2 órakor bezárja a konferenciát és annak folytatását délután fél 3 órára tűzi ki.

A délutáni ülés

A péntek délutáni ülésen az általános vita Gruber (Marosvásárhely) felszólalásával folytatódik, aki kéri, hogy a vezetőség koronként informálja az erdélyi közvéleményt a Jisuv életmegnyilvánulásairól.

Kertész Márton (Kolozsvár) helyteleníti a KIB leépítési politikáját.

Grün Izsák (Kolozsvár): Rosszalásának ad kifejezést, hogy a konferencia nem héber nyelven folytatja tanácskozásait, majd Reichenberger Aladár (Kolozsvár) szólalt fel, aki ama véleményének adott kifejezést, hogy nélkülözni lehetne a KH-delegátusokat, ha a helyi csoportokat alaposan reorganizálnák. Ennek érdekében feltétlenül szükségesnek tartja egy szervezeti főtitkár beállítását.

Reiter Ernő (Temesvár) a KKL bevételek csökkenésének kérdésével foglalkozván rámutat arra, hogy ennek oka az ifjúsági szervezetekben keresendő, amely szervezetek nem kapnak kellő támogatást a Szövetségtől és ennek hiányában nem tudják kellőképpen elvégezni a rájuk eső KKL-munkát. Kéri az ifjúsági szervezetek fokozottabb és hathatósabb támogatását. Végül a Phönix-biztosítóval kötött szerződés rendezését sürgeti.

Hogyan áll a Phönix-szerződés ügye

Fischer Lipót (Kolozsvár) ismerteti a Phönix-szerződés történetét. A Phönix-szerződést 1929 április 16-án kötötte meg a szerződést a Szövetség a Phönix 6,000,000 lejes amortizációs kölcsön folyósítására kötelezte magát egy Kolozsváron felépítendő kulturház céljaira. A szerződést úgy a KIB mint a NIB tudomásul vette. Az aradi NIB-gyűlés egy háromtagú bizottságot küldött ki, dr. Fischer József, Vermes Ernő és Fischer Lipót személyében, majd később egy másik bizottság küldetett ki a Phönix-ügyben, amelynek tagjai: dr. Fischer József, dr. Nobel Sándor és Fischer Lipót voltak. Az volt a tervem, hogy a konferencia plénuma elé hozom a Phönix-ügy kérdéskomplexumát. A KIB kívánsága azonban az volt és ma is az, hogy az ügy ne kerüljön a konferencia elé és így a háromtagú bizottság fogja most a kérdést tárgyalás alá venni. Kifejti, hogy a szerződésből a Szövetségnek semmi kára nem származhat és annak hasznosítása nagy lendületet hivatott adni a mozgalomnak.

Ezután Szesen Henrik (Arad) szólalt fel. Rámutat arra, hogy a szervezet ha-

IMPERIAL PALACE HOTEL

Bucuresti, Calea Victoriei 47., a királyi palota mellett. Uj vezetés. Teljesen renoválva. Központi fűtés. Hideg és meleg folyóvíz minden szobában. Fürdőszobák. Lift

Mérsékelt árak!

nyatlása nem egészen annak tudható be, hogy a vezetőség elhanyagolta a szervezeti kérdést, hanem főleg az anyagi eszközök hiányának.

Egy ifjúsági alap megteremtéséért

Dr. Engelberg Dezső (Marosvásárhely) felszólalásában az ifjúsági kérdéssel foglalkozik. Megállapítja, hogy a legtöbb helyi csoportban az ifjúság képezi a legfontosabb tényezőt. Javasolja, hogy a Szö-

vetség állítson be költségvetésébe egy ifjúsági alapot, amely kizárólag az ifjúság kulturális és szervezeti támogatását szolgálja. A zsidó politika kérdésével foglalkozva hangsúlyozza, hogy nem belpolitikára, hanem cionista politikára van szükség, majd az általános költségvetést érintve kifejti, hogy üdvös lett volna a múlt évi költségvetés közzététele és kéri ennek honorálását a jövő évi költségvetésre vonatkozólag.

Vermes Ernő elnöki válasza az általános vitára

Ezután Vermes Ernő, a KIB elnöke emelkedett szólásra és válaszolt az általános vita során elhangzott felszólalásokra. Dr. Jordánnal egyetelműleg ő is hangsúlyozni kívánja, hogy Erec Jiszráél gazdasági élete a fejlődés útján van és a vagyonos zsidóság kezd rájönni arra, hogy Palesztinába kell hogy befektesse vagyonát. Rátérve a szervezeti kérdésekre elhangzott felszólalásokra kifejti, hogy Temesvár nem passzióból vállalta el a Szövetség vezetését. Az adósságoktól akartak mentesíteni a Szervezetet és könnyíteni akartak a helyi csoportokon is azzal, hogy egy évig felmentették őket a szervezeti hozzájárulások alól, hogy ily módon a maguk helységében erősíthessék meg a cionista pozíciókat. A helyi csoportokat illetőleg a legnagyobb keserűséggel a kolozsvári és a nagyváradi helyi csoportok hanyatlása tölti el. A helyi csoportok nem tettek meg kötelességüket a központtal szemben és éppen ezért nem találja jogosnak azokat a kritikákat, amelyek olyan részről hangzanak el, ahol legkevésbé teljesítették a Szövetséggel szemben fennálló kötelességeket.

Tihanyi Dezsőnek válaszolva, teljes mértékben elismeri az ifjúság panaszait és kijelenti, hogy mélyeség fájdalommal tölti el, hogy nem állott módjában azoknak eleget tenni. Majd dr. Lövy főrabbi beszédére válaszolva hangsúlyozza, hogy a nevelés éppenséggel a rabbik kötelessége lenne.

— Ha a hitközségi életbe — mondotta — beengednék a cionizmust és a hitközség helyet adna a cionista ifjúságnak, úgy egészen bizonyos, hogy a hitélet terén a rabbik nagyobb befolyást tudnának gyakorolni ifjúságunkra. A mi feladatunk az építés.

A bizottságok munkája

A konferencia és a Szövetség vezetősége, valamint a delegátusok ezután részt vettek a péntek esti istentiszteleten. Este nyolc órakor Oneg Sabbath est volt a status quo hitközség imaházában, amelynek keretében Vermes Ernő, a KIB elnöke nagyszabású előadást tartott a palesztinai országépítés művéről és a zsidó nemzeti ideál célkitűzéseiről.

Szombaton szünetelt a konferencia munkája, a delegátusok résztvettek a délelőtti istentiszteleten, majd a szombat kimenetele után, fél hat órakor a különböző bizottságok kezdtek meg munkájukat. A szervezeti, politikai, Palesztina és ifjúsági bizottságok munkája a késő éjszakai órákba nyulottak bele és a legaprólékosabb részletekig merítették ki a különböző bizottságok hatáskörébe tartozó kérdéseket.

A marosvásárhelyi helyi csoport nagyszabású műsoros bálja

Szombat este nagyszabású műsoros bált rendezett a marosvásárhelyi helyi csoport a Zsidó Kulturházban. A pompás estélyi műsorát dr. Fischer József kamarai képviselő, és E. Zs. N. Sz. elnökének a zsidó kérdés és a cionizmusról tartott nagyszabású előadása vezette be, majd Heltai Ida a kiváló marosvásárhelyi énekesnő szebbnél-szebb opera-áriákat adott elő kiforrott művészettel. Sejovits Géza köl-

A továbbiak során Vermes elnök többek között a következőket mondotta:

— Eddig konjunktura-lovagokat termeltünk ki. Ma ezek eltűntek. Isteneket láttak egy pár fiatal emberben, akik népbolonditóká kentek fel magukat. Ezek megméltézik az ifjúságot és elkedvetlenítették a vezetőket. Tul sokat foglalkoztattak az ifjúságot a politikával és olyan ideológiák felé hajtották, amely távol áll az ifjúság szellemétől. A belpolitika kérdését illetőleg helyesnek tartja, hogy megtörtént a belpolitikának a cionizmustól való elválasztása.

A tulzott kritika ellen

Vermes Ernő ezután élesen kikelt az indokolatlan és jogtalan kritikázások ellen. Ezek elveszik a kedvét a munkától és annak továbbvitelétől. Nem lehet csupa generálisokból hadsereget fenntartani. Ha már nem támogatnak — mondotta —, ne támadjanak hátba. Ha a vezetőségnek semmi érdeme se lenne, egyet azonban nem lehet megtagadni tőle, hogy: egymillió lejjel csökkentette ebben az esztendőben a költségeket. Nincs kifogása a kritika ellen, sőt szükségesnek tartja, de ne azok kritizáljanak, akik nem állanak a munka soraiban. Ezután élesen támadja a Szövetség régi pénzügyi adminisztrációját, majd hangsúlyozza, hogy nem kér senkitől sem elismerést. Ha tizenkét év alatt nem tudtunk egy olyan intellektuális gárdát nevelni, amely az öreg helyet be tudja tölteni, akkor ez katasztrófális jel az ifjúságra. Nem hajlandó támogatni és vezetni egy olyan mozgalmat, amely létét és működését adósságokra bazirosza.

Dr. Nobel elnök délután fél ötkor bekezeszteti az ülést.

Uj cionista párt zászlóbontása

Vasárnap délelőtt tíz órakor folytatódott a cionista konferencia plenáris ülése. Az ülés első szónoka Fischer Lipót volt, aki reflektált Vermes elnöknek a kolozsvári vezetőség pénzügyi adminisztrációjára vonatkozó szavaira, majd Jámber Ferenc szólalt fel. Kifejtette, hogy a gazdasági válság az erdélyi cionizmust új feladat elé állítja. A gazdasági krízis hatásait elsősorban a zsidó középosztály éri, amely rohamosan deklaszálódik. Ennek folyamánaképpen egy produktivizálódási folyamatnak kell megindulnia, amely itt kezdődik a galuthban, de csak Erec Jiszráékban fejlődhet ki és valósulhat meg. Feltétlenül szükséges az erc jiszráéli léttel való közvetlen kapcsolat kiépítése. Ezt csak egy baloldali cionizmus tudja megteremteni, a chaluciu támogatásával és az erdélyi zsidóság, valamint a palesztinai munkásság közötti eleven szellemi kapcsolat kiépítésére. Hangsúlyozza, hogy szükség van a nagytökesek bevándorlá-

sára, amely munkaalkalmat teremt a chaluc bevándorlás számára. Kifejti továbbá, hogy a Zs. N. Sz. gondolata nem elengedő és igen szűk, mert csak néhány chaluc évenként való kivándorlására van beállítva. Végül bejelenti, hogy „Dör Chadas“ (Uj Nemzedék) név alatt szocialista-cionista egyesület alakult meg. Dr. Nobel elnök a bejelentést a megválasztandó KIB hatáskörébe tette át.

A Phönix-ügy

Ezután Fischer Lipót előterjesztette a Phönix-ügyben kiküldött hármas bizottság jelentését. Bejelenti, hogy a bizottság a hajnali órákig tárgyalta a Phönix kérdést és felhatalmazást kér a konferenciától, hogy a Phönixet felhívja a Szövetséggel a Kolozsváron felállítandó székházra vonatkozó szerződés mielőbbi realizálására.

Noszín Mór a hármas bizottság javaslatának elfogadása mellett foglalt állást, majd Reiter Ernő ama kívánságának adott kifejezést, hogy a végleges megállapodást ne a hármas bizottság írja alá, hanem terjessze azt a Nib elé.

Dr. Fischer József rövid megindoklás után a hármas bizottság javaslatának elfogadását kéri, amit a konferencia egyhangulag magáévá tett.

Chalucitelepeket kér a cionista ifjúság

Ezután az ifjúsági bizottság javaslatára került tárgyalásra. Noszín Mór, az ifjúsági bizottság elnöke alapos megindoklással támasztja alá a javaslatot és kifejti, hogy az ifjúság kívánságai a realitás és lehetőségek keretein belül mozognak és azoknak teljesítése nem jelent túlságos megterhelést a vezetőség és a Szövetség részére. Felolvassa a javaslatot, amelynek kardinális pontjai: a chalucfarmok szubvencionálása, továbbá minden olyan helységben, ahol erre csak lehetőség van kulturházat létesítsenek az ifjúság részére, héber ovónok alkalmazása a héber oktatásra, valamint az ifju-nevelési és kulturmunkájának hathatós támogatása.

Grün Izsák kisebbségi javaslatot terjeszt elő, amelyben kéri, hogy ne csak a meglévő chalucitelepeket támogassák, hanem létesítsenek chaluc-farmokat és tegyék lehetővé, az összes csoportok számára a chaluc-telepek felállítását. Továbbá javasolja, hogy ne ovónöket, hanem tanítókat alkalmazzanak.

Rosenzweig Jehuda (Dej) kifogásolja a vallásos nevelés hiányát az ifjúság javaslatában.

A hebraizáció kérdése a plénum előtt

Fixel Vilmos felszólalása után, Vermes Ernő a KIB elnöke kéri az ifjúsági javaslatból a kulturházakra vonatkozó rész mellőzését, mert nem akar olyan kötelezettségeket vállalni, amiket nem áll módjában teljesíteni. Inkább a hitközségeknél kellene kieszközölni, hogy helyiséget adjanak az ifjúságnak és ezzel megoldódna a vallásos nevelés kérdése is.

Walter a hebraizáció hiányát kifogásolja, majd Rosenfeld Eliséva javasolja, hogy a Szövetség interveniáljon abban az irányban, hogy a zsidó iskolákban kötelező legyen a héber tanulás. Ezzel szemben dr. Deutshné ellenzi, hogy a hitközségekre forduljanak, hanem otthonokat teremtsenek az ifjúság számára.

Dr. Rosenfeld szól hozzá ezután a javaslatához és megleghangu beszédet intéz az ifjúsághoz. Szerinte az ifjúságnak nincs szüksége támogatásra és elismeréssel adózik a Zeiré Mizrachí vallásos nevelő-munkájának. Ne várjunk mindent a KIB-től, hanem minden helyi csoport maga gondoskodjék a hebraizációról.

A konferencia elfogadja az ifjúsági javaslatot. Ezután a KKL bizottság nevében Fischer Lipót tartja meg jelentését és többek között bejelenti, hogy a KKL munkában Arad vezet. Ezután a konferencia meleg ünneplése között dr. Dohányne, az aradi KKL lelkes vezetője szólalt fel és elmondotta, hogyan szervezte meg Aradon a legerősebb KKL munkát.

A szervezeti javaslat fölötti vita Ezután felolvasták, majd elfogadták a KKL javaslatot, amelyet lapunk legközelebbi számában fogunk ismertetni, majd a szervezeti javaslat került tárgyalásra, amelyet Reichenberger Aladár terjesztett

és amely többek között költségvetést állapít meg, ami sékelt ró ki az egyes egy szervezeti titkárság feltezkedik, amelyet a lehető legelőbb kell a KIB-nek fel előbb kell a KIB-nek fel Fischer József indítványeti sékelt „Maas Hisztamodosítják, majd Noszín és rámutatott arra, hogy a szövetség rendkívüli adósságot felte, hogy a regáti szervelőjára a központ 100.000 hozzá egy romániai chaluc, továbbá hogy Fischovetség elnöke 69.000 lejtleménye szerint a Szerveti meg magának eluxust. Határozzon a k

A Zs.

A szervezeti javaslat a politikai bizottság javaslatára kerül a konferencia nyelve a következő: M konferencia kimondotta, ség belpolitikával többé a konferencia kimondja ség politikai bizottság szünik, mielőtt a Zsidó kongresszusa megállapí ramját és megválasztja tőségét.

Giszkalai János kiseb pen kéri, hogy miután a párt programját, ne tika bizottságot. Ebb szólt fel Fischer Li Giszkalai János ezu ben indokolja meg ja hogy nem látja biztosít nista politikai irányvel a kisebbségi javaslat r Dr. Fischer József r beszédére, kijelenti, h dalmait ő is teljesen á hogy a pártprogram mértékben kielégíteni ket. A Zsidó Párt léte

Az uj

Ezután Péterffi En zottság javaslatát ter zetéség megválasztás amelynek jegyében a get választotta meg e ferencia:

Diszelnök: Dr. Fisc Elnök: Vermes Er Politikai bizottság József.

Társelnökök: Dr. N baum Sámuel, dr. Ma dán Viktor és dr. Deu

Kisintézőbizottság t dr. Nobel Sándor, dr dr. Brizsker Ezekiel Weisz Arthur (a KH Dezsőné, Reiter Lun Izidor, továbbá egy h egyet az Uj Kor sz helyet az ifjúsági s nak fenn.

Ezután dr. Nobel szédet intézett a kor tet mondott az irán

Egy falusi b

Bucuresti-Bukar közelében, Smoboz ben Parlog primá retében kilencven foglalatást eszközölt nevü gazdánál. A Nicolae másnap m és fejszével több log meghalt, a g Tulcea közelébe rescu halásznati f

Országos híru KRISTALY gallértisztító és kelmefestő gyár legrégebben vezet egész Erdélyben

1 ÖL I. házh

HIREK

Felhívás

A Romániai Zsidó Párt kolozsvári igazgatóságának vezetősége ezúton felkéri az összes zsidó egyéneket, akik mindegyiküknek tettek meg a szükséges lépéseket az állami jogok elnyerése céljából, hogy az állami irattal sűrűn keressék meg az állami titkárságot Str. Filipsescu utca 6. szám. A titkárság díjmentesen készíti el a szükséges kérelmeket és ezenkívül mindennemű állami ügyben készséggel ad az érdeklődőknek felvilágosítást. A kérelmek benyújtására már csak két nap áll rendelkezésre és éppen ezért felkérjük az érdekelteket, hogy még a mai vagy a holnapi nap folyamán intézzék el a választói ügyüket.

A Romániai Zsidó Párt tagozata.

Lapunk mai számából anyagtorlódás miatt kimaradt a Pász tragédiájának és végénünknek folytatása.

Esőre hajlamos időjárás várható. Budapestre jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint nyugatról terjeszkedő erősebb borulással esőre hajlamos időjárás várható, lényegesen hőmérsékletváltozás nélkül.

Kommunisták és rendőrök harca Chilében. Londonból jelentik: Chilében kommunisták és a karhatalom harcának szesz emberélet áldozatul esett. Az összeütközések során számos sebesülés is történt. A rendet még nem minden városban sikerült helyreállítani.

Karácsonyi szerencsétlenségek sztrikciájában Amerikában. Londonból jelentik: Az Egyesült Államokban a karácsonyi ünnepek alatt közlekedési balesetek, elgázolások, autó- és vonatösszeütközések következtében mintegy kétszáz ember vesztette életét, kilencen meghaltak mérgezett likőrök élvezete következtében és ötön Sacramentóban egy százezer évesnél.

Hindenburg Szilveszterkor beszéde a rádióban. Berlinből jelentik: Szilveszter este 21 óra 30 perckor Hindenburg birodalmi elnök üzenetet intéz a rádió útján a német néphez. Az elnök szavait az összes német rádióállomások közvetíteni fogják hallgatóinak.

Több mint négyezer külföldi vándorolt ki az utóbbi tíz nap alatt Párizsból. Párizsból jelentik: Az utóbbi tíz nap alatt több, mint négyezer külföldi munkázás munkát hagyta el munkahelyét Franciaország területét elhagyva, hogy velük szemben bármilyen állami kényszerítő eszközt alkalmaztak volna.

GYERMEKE erős, egészséges lesz a szoptatással.

Hadat üzent a parlamentarizmusnak a francia képviselő. Párizsból jelentik: A parlament radikális szocialista képviselő, aki a Palais Bourbonban a Vogézek egyik képviselője, a francia kamara ülésén a karácsonyi szünet előtt otthagyta a levelet intézett választóihoz, amelyben felhívta, hogy többé nem jelenik meg a francia parlamentben. Ezt a bejelentését azonnal megmagyarázza Verlot képviselő, viszont nem vonja le tetteinek következményeit és nem mond le mandátumáról.

Azt írja, hogy a parlamentarizmus a formájában, ahogy azt Franciaországban értelmezik és gyakorolják, teljesen kielégíti magát. A képviselő — írja — komolyan veszi hazájának ügyeit és minden hordja választóinak sorsát, tehetetlen a francia kamarában. Képtelen arra, hogy jobb belátásra bírja azokat, akik kihasználják és megszóvegeznek egy rossz véleményjavaslatot s azokat, akik azt megmagyarázzák. Azt is elpanaszolja választóitól, hogy intézett levelében Verlot, hogy a képviselők nem látogatják elég szorgalmasan a kamara üléseit és a legkomolyabb ügyekben néhány tucat képviselő csak 600 kollégája nevében. A francia képviselőház folyosóján az egyes pártok vezetői egymás között paktot kötnek, sztrikálnak és az törtenik, amit külső hatalmasságok, bizonyos szindikátusok és oligarchikus érdekszervezetek diktálnak. Ezeknek a szervezeteknek van döntő szavazata és meghajol előttük egy kormány, mint a kamara és a szenátus. Ilyen körülmények között annak a képviselőnek, aki egyedületesen akar harcolni hazája ügyéért, passzívításba kell lépnie.

Szerencsés, boldog Ujévet

csak

Zsidó Kórház-sorsjegyek

segítségével szereshet magának és családjának!!!

Az új esztendő jelszava legyen:

Százért egy millió!

— **Összeomlott egy fal** — tizenketten meghaltak. Londonból jelentik: A Newjersey államban levő Port Elisabethben átépítés alatt álló ház egyik fala váratlanul beomlott. A faltörmelék a szomszédos házban levő vevőkkel zsúfoltt üzlet helyiség tetőzetére zuhantak. A katasztrófánál 12 személy életét veszítette s néhányan súlyosan megsebesültek.

— **Eljegyzés.** Wahlberg Edit Cluj és Grosz László Petrurares jegyesek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

— **Bécs karácsonyi postája.** Bécsből jelentik: A posta karácsony elsőnapján 20 ezer csomagot és 4 és háromnegyed millió levelet kézbesített ki.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik felejtetlen szeretettel jó anyánk elhalálása fölötti mély fájdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, fogadják ezúton leg hálásabban köszönetünket. Nóta-család.

TOROKGYULLADAST gyógyít: Anacot.

— **Vörösiséget letartóztatások** Indiában. Londonból jelentik: Az indiai Peshavarban 50 forradalmár vezetőt letartóztattak. A környéken szintén voltak vörösiséget letartóztatások. Az őrizetbe vettek száma összesen 533. Az angol hatóságok számolnak azzal, hogy a helyzet Indiában Gandhi hétfői Bombayba érkezése után még jobban ki fog éleződni.

— **Szívbetegnek és érelmeszesedésben szenvedőknek** a természetes Ferenc József keserűviz használata könnyű és pontos bélműködést biztosít. Klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a Ferenc József víz különösen agyvérzésre és guttairesekre hajlamos idősebb embereknek kitűnő szolgálatot tesz. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Rendkívül enyhe időjárás van Angliában.** Londonból jelentik: Angliában az ünnepek alatt igen enyhe időjárás uralkodott. Hasonló enyhe időre ebben az évszakban hosszú ideje nem volt példa.

— **Huszonhat ember lett szerencsétlenség áldozata Dél-Afrikában az ünnepek alatt.** Londonból jelentik: A Délafrikai Unió területén autószerencsétlenségek és kocsmái verekedések során az ünnepek alatt 26 ember vesztette életét.

— **Orvosi hír.** Dr. S. Moldovan Párizsban végzett és gyakorlott orvos Maramaroszigeten Bogdan Voda ucca (Rákóczy ucca) 48. szám alatt, a volt dr. Hegyessy-féle házban rendelőjét megnyitotta.

— **Karácsonyi öngyilkosságok statisztikája.** Budapestre jelentik: A karácsonyi ünnepek alatt tizenkét öngyilkosság történt a magyar fővárosban. Remsey Sándor festőművész ezúttal ötödik alkalommal megvált az élettől s most szándéka sikerült. Kovács Anny urleány bucsu levelét a karácsonyra alá helyezte s így ment a halálba.

— **Választási harc** Damaszkuszban harmadik alkalommal. Londonból jelentik: Konstantinápolyon át érkezett jelentések szerint Damaszkuszban zavargók kezükbe akarták keríteni a választási urnákat, mire a sorkatonaság a zavargókra lőtt. A golyók 32 embert megöltek. A sortűz nyomán támadt pánikban számosan megsebesültek.

— **Családi tanácsra** ülnek össze a világon élő összes Bourbonok. Londonból jelentik: A Bourbonok férfitagjai január első felében családi tanácsra ülnek össze Guise hercegnek, a család fejének angliai kastélyában. A családi tanácsban meg fognak jelenni a francia, spanyol, olasz Bourbonok és a Bourbon—Braganza-ág tagjai is. A legutolsó ilyen családi tanács 1908-ban volt.

— **Sulyos rödliszerecsétlenség a feleki uton.** Karácsony elsőnapján majdnem életveszélyes rödliszerecsétlenség történt a feleki uton. Egy nagyobb társaság rödlíja, amelyet Cserey István elektrotechnikus vezetett, az egyik kanyarodónál egy parasztszekérrel találkozott össze. Cserey, hogy az összeütközést elkerülje, oldalra fordította a kormányt és a rödlí kikerülve ugyan a szekeret, teljes erővel nekiment egy utszéli fának. A társaság nagyobb része kirepült az uttestre. Cserey nekicsapódott a fának, állkapcsa eltört és testén zúzódásokat szenvedett.

— **Három halottja és husz sebesültje van egy Róma melletti vasúti szerencsétlenségnek.** Rómából jelentik: Az olasz főváros közelében a viterbói vasútvonalon vonatkicsiklás történt. Öt kocsi lezuhant a vasúti töltésről s pozdorjává zúzódott. A szerelvény romjai alól három halottat és husz sebesültet emeltek ki a mentőakció során.

— **Mire jó a torpedó?** Londonból jelentik: Filadelfiában a külvárosi villamosvonalakon torpedóalakú kocsiakat fognak jártatni. Forgalmában tartásuk előnye a régi típusú kocsikkal szemben ötvenszázalékos árammegtakarításuk, amit a csekély levegőellenállás következtében lehet elérni. Elegáns belső berendezésük hasonló az expresszek Pullmann-kocsijához.

RENDES BÉLMŰKÖDÉSÉT az Artiu dragée biztosítja.

— **A temesvári tábla feloldotta Bocu Severt a vámbírság alól.** Temesvárról jelentik: A temesvári tábla Bocu Sever ismeretes vámműgyében megsemmisítette az aradi törvények marasztályi igazgatót és feloldotta a volt tartományi igazgatót a reá kivetett milliós bírság alól.

— **Zöld bárány.** (Operettbemutató a Magyar Színházban). A kolozsvári Magyar Színház pénteken este mutatta be a pesti színiévd egyik nagysikerű operettjét, a Zöld bárányt. Vaszary János és Kondor Leó vigjátékba illő fordulatokkal, ötletesen mutatták be egy operett premier kuliszátitkait és így nem a szindarabon mulott, hogy a kolozsvári premier nem járt a kellő sikerrel. A színház olyan szereposztásban hozta ki a nagy sikerűnek ígérkező operettet, hogy a jobb előadásokhoz szokott publikum egyrésze az első felvonás után eltávozott a színházból. A darab főszereplői: Karácsonyi Illi, Ihász és Leóvey mellett három fiatal kezdő jutott nagy szerephez a Zöld bárányban, akik azonban minden igyekezetük ellenére sem nyújthattak elfogadhatót. Felpeczy Ihász Bandi, Körmendy és Ditrói P. Béla korántsem tartanak még ottan, hogy a kolozsvári Magyar Színházban, reprezentatív premieren kezdjék meg pályafutásukat. Hegyessi Ica bájos és tehetséges színész, más ensemble mellett még komoly sikerei lehetnek. A színház igazgatósága kétségkívül hibás benne, hogy a nehezen szerzett publikumot ilyen és ehhez hasonló előadásokkal riasztja el a színházlátogatástól.

NAPRÓL NAPRA

Egy német statisztikai kimutatás szerint az idén Németországban 2243 olyan házaspárt számláltak össze, amelynél a férj nem haladta meg huszadik életévét. 609 esetben a férj csak tizenkilencéves volt. Hét olyan huszéves férfi van Németországban, aki már elvált, 59 huszévesnél fiatalabb elvált asszony él a német birodalomban, sőt 14 elvált asszony még tizenhetedik életévét sem töltötte be. A száz évnél idősebb 26 német férfi közül hét nő, tizenegy özvegy, öt agglegény, a száz évnél idősebb asszonyok közül hat férjezett, harminchárom özvegy, egy elvált és hat aggszűz.

Posenben az utóbbi időben napoként megismétlődnek az antiszemita atrocitások. A zsidóellenes tüntetések vezetői az uccán megtámadták a poseni gimnázium Dolzicki nevű ismert antiszemita tanárát, akit zsidónak tartottak és veszres verték. A tanárt a rendőrség szabadította ki szorongatott helyzetéből.

Segura bibornok-érseket, Spanyolország volt hercegprímását, akit tudvalevően a forradalmi kormány kiűldözött Spanyolországból, a pápa kuriai kardinálisává nevezte ki.

A newyorki prohibíciós rendőrség a karácsonyi ünnepek alatt fokozott erővel tartott razzíát az éjszakai mulatóhelyeken. Ez alkalommal ötvenezer dollár értékű likört, több mint egymillió dollár értékű sört és egyéb szeszitalt foglaltak le. Száznegy embert letartóztattak.

Most hozták nyilvánosságra a moszkvai agykutató intézetben azokat az adatokat, amelyek a tudósok Lenin agyvelejének megvizsgálása alkalmával észlelték. Lenin agyát harmincezer darabra szeltek szét és megállapították, hogy az egykori szovjetdiktátor agya sokkal nagyobb és fejlettebb volt a közönséges emberi agyvelőnél.

Az ausztriai szigoru devizarendelkezések életbeléptetése óta az egyes határvárosokban hatalmas arányban kapott lábra a devizacsempészség. A burgenlandi Vasváron csütörtökön 135 embert értek tetten. Valamennyiük ellen megindították az eljárást.

A németországi Meiningenben takerékossági okokból beszüntették éjszakai fogház őrzését. Így történhetett meg, hogy egy Weger Agoston nevű betörő éjjel egy vasdarabbal kitérte cellája falát, a fogház pénztárából 150 márkát, cigarettát és számos letéti tárgyat ellopott és megszökött. Az irodában voltak a cellák kulcsai is és csak a betörő jóindulatának köszönhető, hogy valamennyi rabtársát nem bocsátotta szabadon.

Vidám sarok

A kisfiu sokáig gyöttri munkanélküli apját, hogy vegyen neki valami karácsonyi ajándékot. Az apa gondolkodik, gondolkodik, végre a fejére üt és így szól:
— Ha jó leszel, kisfiam, akkor holnap délben, tizenkét órakor, amikor a legnagyobb a forgalom a városban, kiviszlek a körútra és majd nézheted az autószerencsétlenségeket.

Esküdni megy a skót völegény és menyasszony — virágcsokor nélkül... A templom előtt megállnak és a völegény egy gyufaskatulyát ad át a menyasszonynak.

— *Mi ez? — kérdi a menyasszony... — Ebben a skatulyában vannak annak a csokornak a maradványai, melyet annakidején 25 pennyért vett a dédnagyapám a dédnagyanyámnak. Miután a dédnagyapám ezt a nagy összeget kiadta, végrendeletileg elátkozta azt a leszármazottját, aki a családjában hasonló haszontalanságokra találna költeni, egyben meghagyta, hogy szálljon ez a csokor apáról-fiúra...*

A Transilvania Butorgyár

(Unió ucca 1. emelet)

leszállított áron

hoz pizera: szalon garnitúrákat, szalon és teasztalkákat, Heverők, recamierek, hinta és zongaraszékek, valamint csutorok hatalmas választékban. Az idén csak praktikusat ajándékozzat.

december 29.
ÖRÖKSÉK
ARAKI
szerezni! 1931.
olcsó árban szállított
vasszított
77X
primább füstölő
Sámuel Oradea,
6.
cégemet.
latot.
Legújabb
láció villanyai
napig megtartja
felelősség mel-
Lissa Gyula, Str.
sitásomat! Pár-
antik butorok,
fogadható árért.
r. Saguna 24.
escu (Szentlélek
Str. Calugărilor
atti ház előnyös
lódok fordulja-
ntézet Rt. Ignat
déli városban
esetleg a praxis
Sanitas-Dental-
él
en készített dió-
GUTTMANN
stra 2. Nagypö
mény
asánál csak a
ott árut kérje,
földivel egyenlő
stárugyár Cluj,
is ucca) Nr. 6.
Hugom jó esa-
ra, csinos és
ra nagyon sze-
mánya 300.000
tét éves, feltét-
berek vagy biz-
dedők irjanak
a kiadóba.
képes, huszon-
tatalembert ut-
es. Ajánlatokat
jeligére a ki-
vágott li-
irt, legolcsóbb
Arad, Str.
ciának három-
kü állami ér-
at kamatigény
bmenő garan-
adóba kérek.
asztartás min-
jobb izr. csa-
gy gyermek
egbizható" jel-
itáska. Meg-
enne levő dol-
talába.
eutrodin-rádió
tral.
ulturegyesület
keres bérbé-
nőné urnához
ók.
ési sablonok.
lítás, csipke-
lítés kész di-
tázmunkasza-
és gyapjuból
s., (volt Ru-

UJ KELET *Legújabb hírek*

A barcánfalvi gyilkosok nyomában

Meghalt Kratz Lipót, a barcánfalvi rablótámadás áldozata. A holttestben talált golyó alapján megindult a nyomozás a tettes kézrekerítésére

Sighet-Máramarossziget, december 28. (AZ Uj Kelet tud.) Beszámolt az Uj Kelet arról a borzalmas körülmények között elkövetett rablótámadásról, amelyet eddig még ismeretlen tettesek követtek el Kratz Leopold barcánfalvi zsidó kereskedő ellen. Kratz Leopold üzletébe álarcos rablók törtek be, akik „pénzt vagy életet” felkiáltással akarták kényszeríteni Kratzot, hogy pénzt odaadja, majd előbb agyba-főbe verték, végül pedig egyetlen revolverlövessel leterítették Kratzot. A rablók a szerencsétlen kereskedő feleségét is megsebesítették.

Kratz Lipót pénteken délben kisen-

vedett, anélkül, hogy egy pillanatra magához tért volna. A szerencsétlen ember halálos ágyát koldus szegényen hátramaradt családja vette körül. A tragikus halált halt zsidóembert a temető halottsházában dr. Kiss Tibor városi tisztiorvos boncolta fel, aki a bélbe furdó golyót kioperálta a holttestéből.

Az Uj Kelet máramarosszigeti szerkesztője a testben talált golyó alapján a rendőrséggel karöltve külön nyomozást indított meg a rejtélyes bűntény felderítésére, amelyről a csendőrség az első percben ugy sietett nyilatkozni, hogy nincsen politikai háttere.

A testből eltávolított golyó azonban rövidesen nyomra vezető eszköznek bizonyul, amennyiben a golyó alapján már sikerült megállapítani, hogy a nyomok az egyik szomszédos faluba vezetnek. Az eddig felmerült adatok alapján egészen bizonyosra vehető, hogy vagy politikai hátterű gyilkosság történt, vagy pedig Kratz Lipót személyi bosszúnak esett áldozatul. A nyomozás jelenlegi stádiumában remélhető, hogy rövidesen fény derül a nem mindennapos bűntényre, mely azonban semmiestre sem egyszerű rablótámadás, mint ahogy azt a csendőrség sietve kinyilatkoztatta.

Az ünnepekre sem kapták meg fizetésüket az állami tisztviselők és a katonatisztek

Bucuresti-Bukarest, december 28. A Világtörvény a liberálisok lapja ugyancsak éles hangú támadó cikket ír a kormány ellen. A kormány ígéretet tett arra, hogy az állami tisztviselők, a katonatisztek és a nyugdíjasok járandóságait karácsony előtt folyósítani fogja. Ígéretét azonban nem tartotta be és így a tisztviselők és az állami tisztviselők kénytelenek kisebb-nagyobb

kölesönökhöz folyamodni, ami egyáltalában nem válik tekintélyük emelésére.

A tisztviselők novemberre még nem kapták meg a fizetésüket és a katonaság szállítói már hosszú ideje hiteleznek a hadseregnek. Az ország oktatásbiztosítójának is a legrosszabb helyzetben van és a lelkeskedő nagyrésze is hosszú hónapok óta nem látott pénzt. A körörművek októberi fizetését

sem folyósították és a bíráltnál is nagyobb hátralékok. Kivételt talán egyedül a főváros képez, ahol a kormány, hogy a közvetlen elégtelenséget levezesse, a fizetéseket folyósította. A kevés diszponibilis összeg szétosztása tehát nem a szükséglet és a lehetőségek, hanem a politikai szempontok szerint történik.

Fekete-utlevél készítőket tartóztatott le a bukaresti rendőrség

Bucuresti-Bukarest, dec. 28. (AZ Uj Kelet tud.) A bukaresti rendőrség hosszú nyomozás után egy utlevélhamisító banda nyomára akadt. Parizsban szigorú vezérfelügyelő és Marinescu ezredes bukaresti rendőrprefektus együttesen fedezték fel egy ügynökséget, amely hamis utleveleket nagyban és kicsinyben való kiállításával foglalkozott. A hamisítás határozottan nagy stílusban folyt s ha a panama méreteiben nem is éri el a feketezsés arányait, a fővárosi lapok már egyből sem irnak, mint a fekete-utlevélről. Az ügynökség vezetője egy Jarovici

Sámuel nevű volt prágai banktisztviselő, tagjai pedig Grigore Hárjeu, Lukács Lajos, Triszter Solomon, volt sziguranca ágens, Dalánu Jon, a bukaresti hadkiegészítő irnoka és Matei Porumbel, volt hadkiegészítő tisztviselő. Ugyancsak a társasághoz tartozott Bara George, Bukarest egyik rendőrkörletének titkára.

A fekete-utlevél készítői főleg olyan fiatal embereknek tettek szolgálatot, akik a katonai szolgálat teljesítése előtt menekültek külföldre. A hadkiegészítő irnoka és a banda rendőrtisztviselő tagjai gondoskodtak arról, hogy az ut-

levélhez szükséges hamis iratokat beszerezzék. Klienseik között volt Notas bukaresti egyetemi tanár fia, valamint egy politikai is, akinek nevét egyelőre titokban tartják. A banda fix tarifával dolgozott: huszezer lej volt egy utlevél ára, ha valakinek nem volt rendben a katonasági és 16 ezret fizetett az, akinek egyéb rendezetlen ügyei voltak. Valamennyiüket letartóztatták. Az ügynökség irodájában rendezett házkutatás alkalmával egész sereg hamis utlevelet találtak.

A nyomozás nagy eréllyel folyik.

Öt hektár helyett tízre lesz kötelező a mezőgazdasági tartozások konvertálása

Bucuresti-Bukarest, dec. 28. A mezőgazdasági adósságok konvertálási javaslatát megszövegező bizottság egyelőre félbeszakította munkálatait és elhatározta, hogy legközelebbi tanácskozáskor csak a parlament megnyitása után tartja meg. A szerda délutáni utolsó értekezleten két fontos esemény történt. Az egyik az, hogy

a nemzeti parasztpárt javaslatára elfogadták a kötelező konverziókat tíz hektárig való kiterjesztését, másodsor pedig az, hogy Radian földmívelésügyi államtitkár bejelentette, miszerint a kormány az alapelveket

érintő módosításba is belemegy, annak a szem előtt tartásával, hogy

a konverzió a kisbirtokokra legyen kötelező, a más birtokokra pedig fakultatív.

Ezekre a kijelentésekre és engedményekre való tekintettel a liberális párt elhatározta, hogy továbbra is résztvesz a bizottság munkájában.

Radian kijelentései nagy feltűnést keltettek politikai körökben, mert ellentétben vannak Argetoianu nyilatkozatával, amely azt szövegezte le, hogy a kormány az alapelvekből semmit sem enged. Kormánykörök hangoztatják, hogy a konverziós javaslatot február 15-ig minden körülmények között meg fogja szavazni a Ház. Erre azonban aligha kerülhet sor, miután a parlament csak február elején ül ismét össze. Teljesen ki van zárva, hogy február 15-ig a konvertálási javaslat tárgyalható és megszavazható lenne, anélkül is inkább, minthogy a nemzeti parasztpárt az aversecanusok és a Vlad Tepes Liga képviselői visszavonultak a javaslat elkészítésére delegált bizottságból.

A kormány számára előreláthatólag nem marad egyéb hátra, mint újabb két-három hónappal meghosszabbítani a végrehajtások felfüggesztéséről szóló törvényt.

Argetoianu pénzügyminiszter külföldi utja egyébként összefügg a mezőgazdasági tartozások konvertálásának kérdésével is. Ma már nyílt titok, hogy Roger Auboin a Nemzeti Bank külföldi ellenőre,

a külföldi tőke nevében kategórikus vétőt emelt a konvertálás ellen, mint amely sértené és veszélyeztetné Románia külföldi hitelezőinek érdekeit.

Argetoianu igyekezni fog meggyőzni a külföldi pénzügyi köröket arról, hogy a mezőgazdasági tartozások konvertálása szükséges s miután a törvényjavaslatról a parlamenti is tudomást szerzett, ma már elkerülhetetlen is.

Dániában most fejezték be a július 1-én történt népszámlálás adatainak összeállítását. E szerint Dánia lakosainak száma 3.566.000. A szaporodás egy év alatt 24.000.

SPORT

A magyar futballcsapatok túraeredményei

Budapest, december 28. A Ferencvárosi csapat a városi válogatott ellen 6:1 arányban győzött Mannheimban a manheimi válogatottól 3:2 (2:1) arányban vereséget szenvedett. Madridban a spanyol fővárosi válogatott 3:0 (2:0) arányban 15 ezer néző előtt pártos bíró segítségével legyőzte a Hungariát, noha a magyar csapat ellenfelét csaknem állandóan kapujához szegte. Milanóban az Ambrosiana-Ujpest mérkőzés eredménye 4:4. A féldőben még az Ambrosiana vezetett 3:0-ra. Amszterdamban a magyar csikók a holland feccsek ellen szintén csak döntetlent értek el 3:3 végeredménnyel. Féldőben a hollandok vezettek 2:0 arányban.

A bécsi Hakoah a második lett a Rapid hütteldorfi futballtornáján

Bécs, december 28. A Rapid hütteldorfi futballtornáját a Rapid nyerte meg. A győztes csapat 5, a második helyezett Hakoah 4, a harmadik helyezett Slovan három pontot szerzett. A budapesti Nemzeti pontszerzés nélkül negyedik lett. Részletes eredmények: Slovan-Rapid 2:2 (2:0), Hakoah-Nemzeti 4:2 (3:1), Rapid-Hakoah 12:1 (6:0), Slovan-Nemzeti 5:1 (4:1), Hakoah-Slovan 4:1 (1:0), Rapid-Nemzeti 4:0 (3:0). A torna második napján öt, a harmadik napon nyolcezer főnyi közönség nézte végig a mérkőzéseket.

A Budai 11 és a Kispest túrája. Budapestről jelentik: A Budai 11 Cataniaiban 5:2 (4:1) arányban győzött s a Kispest Marseilleben 1:0 arányban legyőzte az Olympique Marseille csapatát.

A Szeged FC locarnói győzelme. Locarnóból jelentik: A Szeged FC magyar futballcsapat az FC Locarno ellen 3:1 (1:1) arányban győzött.

Külföldi jégkorci eredmények. Varsóból jelentik: Kattowitzban hétezer főnyi közönség előtt a kanadai Ottawa klub jégkorciapata 3:0 arányban legyőzte a lengyel válogatottat. Bécsből jelentik: Klagenfurtban a jégkorciórán a Wiener Eislaufverein győzött, második lett az AC Klagenfurt, harmadik a budapesti FTC, negyedik a berlini Sportverein csapata.

Schmeling január 3-án elveszti világbajnoki címét. Londonból jelentik: Joe Jacobs, Schmeling menedzsere hatástalanul tiltakozott Csikágóban a sportszövetség azon döntése ellen, hogy január 3-án tul Schmeling elveszti világbajnokságát, ha addig meg nem védi. A csikágói sportszövetség megmaradt döntése mellett s január 3-án tul a newyorki boxszövetséghez hasonlóan most már a csikágóiak sem fogják a boxbajnok világbajnoknak elismerni.

Arverezik Carnerát. Berlinből jelentik: Carnera az olasz boxoló óriás az ünnepeket Palermóban rokonainál töltötte. Az olasz boxoló érkezése után végrehajtó jelent meg a lakások és 1350 dollár erejéig foglalást vezetett ellene az olasz boxszövetség javára. A követelés az elmúlt évről származik, amikor is Carnera ígérete ellenére sem szállott ringbe Firenzeben.

„Cigánybáró”, a kolozsvári Román Operában. A kolozsvári Román Operában szerdán este érdekes premier lesz. Első alkalommal történik meg, hogy az Opera együttese egy könnyebb fajsúlyú dalműben, Strausz Johann fülbemászó muzsikájú „Cigánybáró”-jában szerepel. Az operagyüttes komoly ambícióval készül az előadásra, amelyet gondos rendezésben és pazar kiállításban fognak színre hozni.

Taxa postala
plafite in nra rar
No. 224716-929.

da Baron L. Pop (v)
Telefon: 9-77. Előfi
vonta 110, negyeds
600, egészévre 1200
havonta 1, negyedé
egészévre 10 dolla
értékű valuta. Hird
szerint. Az „UJ KE
bánság. zsidóság eg
Cikkeink utányom
rás megjelölésével

Hétmilliárd

Ennyit fog fizetni külföldi tartozásainak Hétmilliárd. Közel lam egész költségvetésé nyi, amennyit az állam egy egész éven keresztül szálni az ország lakosai. Ha ebben a szörnyű lesz honnan kiperésel hétmilliárdot, akkor az fogja a külföldi tartozásához kell nyulni a vá forgalmi adóhoz is.

Egy tízennyolcmillió gos munkájának eredm földi tartozások fenek Mi ez, ha nem a feud formája? Amelyben a mézetben, hanem devi telezetéseiket a h ben?

Románia aligha fog milliárdot.

Igaza van Argetoian Sokkal viszontabb és sebb bevallani, hogy r

A látszatadó

Azt mondják, hogy zseniális ember — mi kedik akkor uraságok kel? Hiszen a látszatadpai országban lomtár Romániában volna a világon fordítva sült.

A pénzügyi ágensek matalt körülménynek r lakásában, hogy mi f képe, szőnyege, butora gyan öltözködik, hogy talában hogyan költel méltó adóalany. Egy s valóságban tul ráhuzzál hatatlan látszatra is.

Nagyon hamar kiver rehájták a látszatot. Ki lesz majd bolond azért, hogy ugy ahogy szatot és a végén m érte?

Pedig ez a látszat sági tényezője volt a szágnak. Megélt belő iparosok egész raja.

Most azután ennek Azért igazán nem nálatni, hogy legye látszatadóba.

Majd inkább tönkre a kereskedők és ipar pedig duplán elveszti resne a vámon.

Az a kevés pénz, ar kézen forgott az ors miniszter kifürkészte ből beszárog lassank zsákokba.

Jövőre ilyenkor bi szalmazsák adóra.

Szinielőadás a fegyházban

Válóban gyönyörű csónyi szinielőadás, fegyház nagylelkű igcekkel — fegyencek tett. Nem ismerjük a de valószínűleg vala história lehetett. Erény — valószínűle erényiadalt arat az ságon.

Szép lehetett ez a lehetett. Egy csomó ezt a páratlan human volt az a kellemes old külvilági közönség i nyilván inkább a fe előadást.

Az ember szívesen haladottság, emelke láttán. A baj csak az részben a Sing-Sing Amerika és még igaz — tul a rácsokon érv

